

BESLUT

2016-03-21

Dnr: 15/03427

SAKEN

Flickvän på försök, SVT1, 2015-12-02, program med en skidåkare; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Programmet fälls. Granskningsnämnden anser att det innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

AVGIFT

Nämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Television AB ska betala en särskild avgift.

PROGRAMMET

Programmet var ett avsnitt av en serie i vilken en programledare skulle umgås med och låtsas vara flickvän till olika kända personer. Det aktuella programmet handlade om extremskidåkaren Jon Olsson och utspelade sig i Åre.

Under den inledande sekvensen satt programledaren och skidåkaren på ett café. Märket på skidåkarens keps var under hela sekvensen blurrat. Ett märke på skidåkarens t-shirt syntes från och till i bild under hela den del av programmet som var inspelad på caféet. Därefter gick skidåkaren och programledaren till en stuga de skulle bo i. I stugan samtalade de bland annat om hur mycket skidåkaren reser och vad han spenderar sina pengar på. Märket på skidåkarens keps var fortsatt blurrat när han bar den, men märket på hans t-shirt syntes från och till i bild under sekvenserna från stugan. På programledarens tröja syntes ett annat tryck tydligt från och till under dessa sekvenser.

I en senare del av programmet lagade skidåkaren och programledaren mat och umgicks i stugan. Deras tröjor med respektive tryck på syntes från och till i bild under denna sekvens.

Därefter åkte skidåkaren och programledaren snowboard tillsammans. I bilderna från skidbacken förekom ett flertal logotyper på kläder och utrustning. En snowboard med en stor logotyp på visades upp i cirka 15 sekunder i bild.

Den avslutande scenen var inspelad i en bar där programledaren gjorde slut med skidåkaren. De logotyper som fanns på fatölsanläggningen i baren var övertäckta med tejp, men märket på skidåkarens t-shirt syntes i bild från och till under hela scenen.

Utöver vad som beskrivits ovan förekom flera andra varumärken i programmet.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att det förekom reklam och produktplacering i programmet. Enligt anmälaren uppkom ett otillbörligt gynnande av flera varumärken i programmet, däribland varumärkena Douchebags, Audi och Betsafe. Anmälaren anser att hela programmet var fullt av smygreklam.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att programmet överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför följande.

Inledningsvis vill SVT fastställa att det ingenstans i programmet förekom produktplacering, då detta skulle vara i strid med sändningstillståndet. I den aktuella tv-serien träffade programledaren kända personer i deras befintliga miljöer, ofta var dessa fulla av kommersiella budskap. Exponeringen av varumärken försökte redaktionen minimera, bland annat genom val av bildvinklar. Inspelningen i Åre skedde under tidsbrist och därför fanns det inte möjlighet att i förväg planera för att undvika vissa varumärken i miljön. Därför fick redaktionen radera varumärken i efterhand där så behövdes. Till exempel förekom en keps där logotypen för Red Bull konsekvent suddats bort, liksom flera korta sekvenser där en mindre logotyp suddats bort från programledarens ytterjacka.

Texten Douchebags som förekom på Jon Olssons t-shirt i några scener identifierades olyckligtvis inte som ett varumärke, vare sig vid inspelningen eller i efterhand. Detta är beklagligt och var ett misstag. SVT anser dock att det finns skäl att inte bedöma det uppkomna gynnandet som otillbörligt.

I den cirka två minuter och 20 sekunder långa scenen på caféet exponerades texten på Jon Olssons t-shirt tydligt i mindre än 20 sekunder. Mestadels var märket dolt av korslagda armar eller av att t-shirten veckade sig. Likadant var det i den cirka fyra minuter och 20 sekunder långa scenen i stugan där texten syntes i

cirka 45 sekunder, men även där mestadels delvis – antingen dold av armar eller veckade kläder, eller på avstånd.

I den cirka fyra minuter långa scenen där Jon Olsson lagar mat skymtades delar av texten på hans t-shirt, men den visades på ett sätt så att hela texten enbart gick att läsa i cirka 15 sekunder. I den avslutande scenen i baren skymtade samma text endast i några sekunder, i övrigt var den dold av armarna.

Jämfört med liknande fall där granskningsnämnden har bedömt att gynnandet blivit otillbörligt är exponeringen här mindre än i till exempel ärende 14/02601, *Sportspegeln*, eller 13/00357, *Tjejen som inte kunde förlora*. Snarare kan den tidsmässigt jämföras med ärende 15/01099, *Mästarnas mästare*, där exponeringen av Djurgårdens namn och emblem inte ansågs vara otillbörlig. Sett till den totala programlängden var exponeringen liten och uppvägdes av informations- och underhållningsvärdet.

Exponeringen av andra identifierade varumärken, som till exempel ett bilmärke och skyddsglasögon var mycket små. Ingenstans skedde en särskild fokusering på varumärkena. Inga positiva omdömen eller andra säljfrämjande uppgifter förekom i programmet.

På begäran av myndigheten anför SVT även följande angående det tryck som syntes på programledarens tröja under delar av programmet.

Klädesplagget var programledarens privata och trycket MCWT uppfattades inte av redaktionen som ett varumärke eller en kommersiell logotyp. Inte heller vid researchen i samband med yttrandet identifierades texten som kommersiellt gynnande. I samband med frågan från myndigheten upptäcktes att det rörde sig om ett tryck med koppling till artisten Jay Z, och trycket är en förkortning för Magna Carter World Tour, namnet på artistens turné som bland annat innefattade en konsert i Stockholm i oktober 2013. Ytterligare research visar att ett liknande klädesplagg med samma text finns att köpa i en brittisk webbshop, SVT har dock inte kunnat finna att kläderna funnits till försäljning i Sverige annat än i samband med konserten år 2013.

SVT anför att det eventuella gynnande som uppstod var ytterst begränsat, då de fyra bokstäverna inte är en allmänt känd förkortning för något kommersiellt varumärke. Texten refererar inte till något aktuellt evenemang utan till ett kulturevenemang som vid programmets sändning var över två år gammalt. Kopplingen till ett varumärke (artisten Jay Z) blir så långsökt att det eventuella gynnandet mer än väl vägdes upp av underhållningsvärdet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

Vid överträdelser av bestämmelser om annonser, sponsring, produktplacering och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programföretaget valde att blurra vissa logotyper i programmet, medan andra logotyper syntes tydligt i bild under längre sekvenser. Nämnden anser att det tveklöst uppkom ett gynnande genom den omfattande exponeringen av varumärket på skidåkarens t-shirt och den relativt framträdande exponeringen av varumärket som förekom på skidåkarens snowboard. Programmet var i stora delar inspelat under förhållanden som SVT rådde över, vilket medför att det ställs särskilda krav på restriktivitet med exponering av varumärken och logotyper. Nämnden anser att gynnandet gick utöver vad som var motiverat av ett informations- och underhållningsintresse. Programmet strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Övriga varumärken som syntes i programmet exponerades inte i sådan omfattning att gynnandet som uppkom gick över gränsen för vad som kan motiveras av ett informations- och underhållningsintresse.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SVT AB ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 100 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche och Clas Barkman efter föredragning av Sofia Karlsson.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Sofia Karlsson